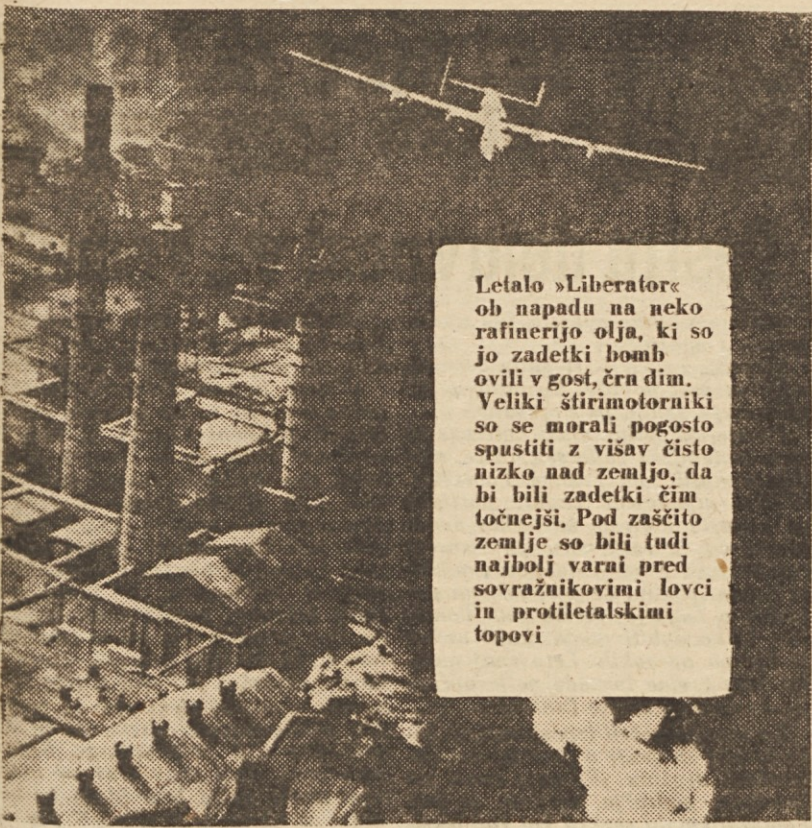

Smrt je bila na nebu...

REPORTAŽA O CHARLESU YEAGERJU-»CHUCKU«, KI JE BIL DOLGA LETA LETALSKI POVELJNIK, PA TUDI ŠPORTU NI OBRNIL HRBTA

Letalo »Liberator« ob napadu na neko rafinerijo olja, ki so jo zadetki bomb ovili v gost, črn dim. Veliki štirimotorniki so se morali pogosto spustiti z višav čisto nizko nad zemljo, da bi bili zadetki čim točnejši. Pod zaščito zemlje so bili tudi najbolj varni pred sovražnikovimi lovci in protiletalskimi topovi

Se nad morjem smo dohiteli »Trdnjave«.

Ko so se pričeli odpirati nad ciljem trebuhi velikih štirimotornikov in so prve odurno se bleščee bombe težko padle proti zemlji, je bilo »Velikih fantov« le še 49. Dva sta se zaradi okvar v motorjih vrnila domov in spotoma sejala bombe brez cilja v Severno morje. Tri »Trdnjave« so se skoraj hkrati raztreščile pod udarci protiletalskih topov, ki so nam zaprli dostop do cilja z jugovzhodno stran — hoteli smo jih preslepiti in se okoristiti s soncem za našim hrbtom, pa nam ni nič pomagalo. Razkropili smo se med črnimi oblaki, da bi jim otežkočili pot, jaz pa sem se spustil s svojimi fanti skoraj 2000 metrov niže, ker je moj vedno čuječi spremljevalec Frank odkril tam doli nekakšna sumljiva letala.

Za vruga, s tem ne izgubljamjo časa! Le odkod so se vzeli ti Mustangi, ki se jim tako mudi domov. Saj res, »Staric« je govoril o tem, da bo v zraku tudi 66. polk. No od teh ne bo posebne koristi, letijo kot en mož, s polno paro in očividno domov.

Messerschmitti so skrivnostno izginili... Ne, ne, so že tu! Kot orjaški vrtiljak z nevidnimi nitmi se vrtita dva ducata stodevetk. Hkrati, ko jih zagledam, jih tudi zaslišim v slušalkah. Očividno imajo isto valovno dolžino kot mi — kolikokrat se je to že zgodilo in nam trgalo živce. Rezki kriki »Achtung, Achtung!« se pomešajo med naše žlobudranje, nato pa vse prevpije Dawsonov krik: »Hudiča, zdaj je po »Velikih fantih!«

Ta krik je tako presunljiv, da mi zavrti glavo, kljub stodevetkam pred nosom. Ravno še vidim zlovesčo procesijo ducata Messerschmittov, ki se potopi v temno, z bliski posejano reko »Trdnjav«. Te naj prevzame Mike, jaz sem do vratu v delu, saj 30-milimetrski topovi stodevetk že od daleč vžigajo po nas.

Zdi se mi, da vsi streljajo po meni, jaz pa nisem še sprožil niti strela. Sinemo kot blisk mimo njih in iz Rayevega Mustanga se pokadi. Brž ga Dawson pokrije in oba se umakneta za reko štirimotornikov.

V tistem trenutku se Messerschmittu, ki se je po srečanju z na-

Tako blizu je, da bi lahko segel skoraj z roko po njemu... Pilot a težavo leze iz kabine — norec, zakaj ne obrne letala na hrbet! Prepozno! Noga se mu zatakne za okvir pokrova in prebije pleksi-steklo za sedežem. Druga noga mu je menda obličala nekje med neštetiimi vzvodi in žicami. Ujet je kot miš v pasti. Zračni tok ga stisne ob kabinu in zavrti, da se mu obraz obrne proti meni.

Ne vem, koliko časa se gledava. Izgubljen je in njegove široke od-

Resno in napeto čakajo padalci na start...

prte oči govorijo, da se tega zaveda. Njegov zvesti Messerschmitt še leti vzporedno z menoj in kar ne morem se odtrgati od tega strahotnega spremljanja. Koliko sekund še? Mogoče jih šteje tudi on? Mogoče preišča o svojcih? Zdaj se ne bori več z letalom za svojo prostost — mogoče ima zlomljeno nogo. Mogoče preklinja vojno in tiste, ki so ga spravili v vojno? Mogoče je avtomat v zadnjih sekundah zaživel kot človek s srcem. Gledam ga kot uročen. Teh oči ne bom nikoli pozabil...

Nato se ranjeno letalo postavi počasno na glavo in izgine spodaj za menoj. Nevede nagmem svojega Mustanga, da bi pogledal še zadnjč živega človeka... Strahoten treski

zemsko-nemški mej. Sicer bo pa v zraku tudi 66. polk. Na pragu se je Mike razbesnel. »Spet bo vsa slava za Svabel« (361. skupini smo pravili »Svabi«, ker so imeli nosove letal rumeno poslikane in si jih v žaru borbe mi-

Leta 1947 je na dan 14. oktobra ameriški letalski major Charles Yeager, ki ga letalci poznajo po vzdešku »Chuck«, kot prvi na svetu dosegel z letalom nadzvočno hitrost. Tako je odprl vrata v deželo, ki je bila do tedaj za ljudi »tabu«. Leta 1953 je dosegel že fantastično hitrost 2640 kilometrov na uro in časopisi so ga krsili za najhitrejšega človeka na svetu. Vendar to niso bili njegovi prvi podvigi. »Chuck« je med zadnjo vojno marsikaj doživel in o enem izmed teh njegovih dogodkov pripoveduje tudi naš sestavek. Sam pravi, da se mu je prav ta najbolj vtisnil v spomin.

Danes Yeager ne leti več na čelu svoje eskadrile Mustangov, ki je bil z njimi neštete dni nad Nemčijo. Njegova naloga je svetovanje konstruktorjem letal v borbi s hitrostjo. V ZDA ga zelo cenijo in o njem pogosto objavljajo vesele zgodbe — mož ima namreč nenavaden smisel za humor, pa tudi za šport. Ko je bil mlajši se je uveljavil v rugbyju, zdaj pa rad pove, da ni dneva, ko ne bi porabil vsaj ene ure za telovadbo, tenis ali plavanje.

mogrede zamenjal za rumenokljune Messerschmitte 109. Zato smo jih sovražili — pa tudi zato, ker so imeli večino v reprezentanci rugbyja našega polka. In sploh se nam je zdelo, da so miljenčki, kdo ve koga kdo ve kje, in prepučajo gospodje ves umazan posel nam).

Pred pol ure je črni oblak »Trdnjav« izginil proti jugovzhodu. Z Mikeom sva zamišljeno strmela za njimi. Le koliko se jih bo vrnilo.

Mikeova eskadrila je vzletela pred menoj tako tesno drug ob drugem, da so bili kot ravna neprekinjena črta pred menoj in komaj nekaj metrov nad zemljo. Tedaj se je v vrsti nekaj zmešalo. Od enega letala je padel s krila težak predmet — bil je dodatni rezervoar z gorivom — da je težko omahnilo na drugo krilo, se zapletlo v soseda in... Ob robu letališča sta se napihnila dve ognjeni krogli, tako hitro, da sem se jima komaj izognil.

Ne smem misliti na oba nesrečneža, ki sta gorela v tesnih kabinah. Kaj ni bil v desnem oddelku vedno smejoči se Gabrowski, ki mu ni nikoli nihče pripisal več kot 19 let, pa jih je imel že 31. Sestrelil je štiri Nemce in se že trikrat oženil. In ob njem je gorel Mustang z rdečo poslikanim repom in z novincem McCoyem v svojem žarečem drobovju.

Rad bi se vrnil in pomagal, čeprav sem vedel, da ni več pomoči in da je smrt že pričela danasnjo žetev.

Se en pogled v globino. Eksplozije bomb so povsem pokrile tovarno, mravljam tam doli najbrž ni lahko pri duši. Od tovarne ne more kdovekaj ostati. (Drugi dan so nam opazovalna letala prinesla posnetke, ki so govorili čisto drugače — skratka splošna smola).

Mike me je klical po radiu in mi sporočil, da se je pognal za nezanimi letali, pa so mu ušla v višini 4000 metrov.

Se enkrat vragl! Tudi njega je zapeljal 66. polk in zdaj so naše »Trdnjave« tam zgoraj brez zaščite. To že ni več smola, to je človeška lahkomyiselnost!

Tako nas je spremljala smola 12. aprila 1944 in nas ni zapustila niti tedaj, ko smo na vrat in nos hiteli v višave k zdaj čisto osamelim »Trdnjavam«. Prehiteli so nas rumenonoši Messerschmitti in nam sestrelili še dve veliki varovanki.

»Fantje, zdaj pa po njih. Levi oddelek, pozor!«, je zaškripal Mikeov glas v slušalki in tisti hip sta že šinili skozi njegovo eskadriljo dve vltki sivi senci, ki sta bljuvali iz sebe lepe oranžne krogle, pa niso bile videti čisto nič nevarne. Oba Nemca sta izginila prav tako, kot sta se pojavila, in ostro sem zakoržil, da bi se postavil na desni bok razburjenim »Trdnjavam«, ki so divje streljala na vse, kar je letelo po zraku. Nekdo je grozno preklinjal po etru v najlepšem kentuckyjskem narečju. Menda so mu bojeviteži iz »Trdnjav« nasuli svinečnega graha v njegovo škatlo.

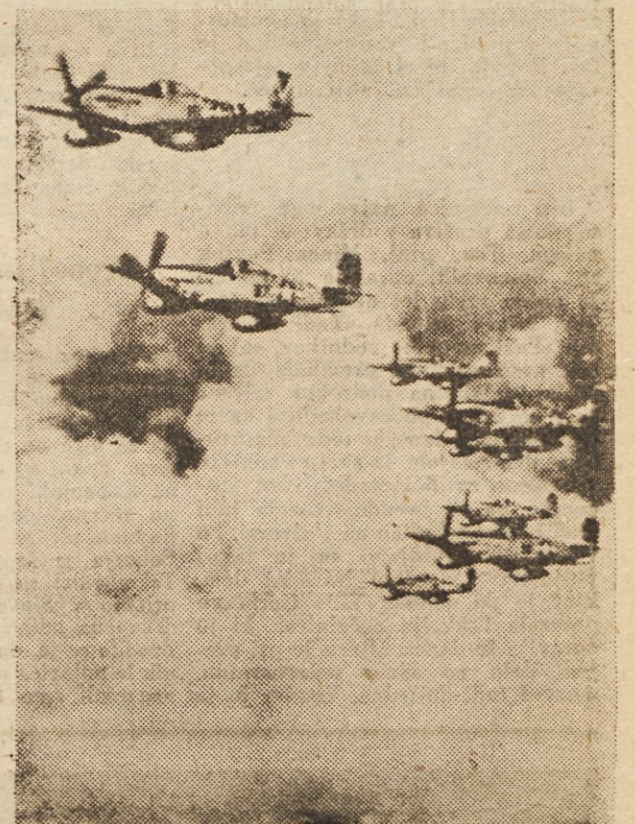
ša falango pognal visoko v zrak, odlomi krilo in osahne v divjem svedranju skozi našo eskadrilo. Se dobro, da ni nikogar oplazil. Kdo ga

Yeagerjeva eskadrilja »Mustangov« leti nad Nemčijo. Njegova letala so spremljala štirimotorne bombnike in jih varovala pred nemškimi lovci.

je lo zadel? Vendarle niso žrtve le med nami.

Daleč pred menoj priklens moja pozornost osamljeno letalo, ki se očividno trudi, da bi dohitelo naše »Trdnjave«. Najbrž je Nemeč izkoristil splošno zmedo in se jim hoče prikristi. Do konca sem potisnil ročico za plin in Mustang v rahlo strmoglavem poletu kar podrhtava. Nesrečnež pred menoj se čuti menda povsem varnega.

Po dobri minuti ga dohitim prav v trenutku, ko so se iz njegovega umazanega trupa potegnili trije zlovesče blesteči sledovi proti zadnjemu v množici zbeganih »Velikih fantov«. V istem trenutku, ko je eksplozija iztrgala »Trdnjave« zunanji desni motor, sem pritisnil na gumb sprožilca. Vseh šest strojníc je bruhnilo svinec proti vitkemu trupu s črnim križem. Motor mu je zagorel v ognju in ugasnil, nato pa se mu je izpod trebuha s težavo izvil gost črn dim ter mi ga skril. Potisnil sem nazaj ročico za plin, da bi zmanjšal hitrost, pa je bilo že prepozno — nenadoma sem prebil dim in se znašel vporedno z njim.

»Čisto razumljivo, da so blede. Gotovo sem tudi jaz, čeprav se bom lahko s svojim drobnim Mustangom skrival med oblaki. (Da bi vsaj bili oblaki!). Oni pa so v svojih veličastnih leteljskih krstah kot glanasti golobi.«

Mike se mi je široko zarežal za hrbtom — menda sem govoril na glas.

»Nikar ga ne lomi, obeta se sprememba.« »Staric« naju kliče nazaj v obveščevalno sobo. Mogoče so pa odpovedali?»

Pač, odpovedali so, vendar le za 358. eskadriljo našega polka. Torej bo naših lovec dvajst manj. Pokroviteljsko se nama je »Staric« nasmehnil: »Brez skrbi, vrtnitev bo tako krila 361. skupina — zamenjala vaju bo pa na nizo-

Charles Yeager pred raketnim letalom Bell X-1, ki je prvo letelo hitreje od zvoka

